

למה באמת יש לזברה פסים? / ד"ר אבי ארבל

חוקרים מצאו שהפסים מסווים את הזברה. הטורפים רואים פסים – ולא היה, ולכן אינם טורפים את הזברה. ואולם במציאות נטרפות זברות רבות, בעיקר על-ידי לביאות, וסביר להניח שהן רואות את טרפן. תאוריית ההסוואה אינה כה טובה, אם כך, ויש לחפש הסברים אחרים. הסבר אחר הוא שבעזרת דגם הפסים הזברות מזהות זו את זו. ובאמת, לכל אחת יש "פיגימה" השונה במקצת מזו של חברותיה. זה הסבר יפה, אך גם הוא אינו נותן תשובה מספקת.

גם הסברים אחרים, הקשורים בקירור הגוף, אינם נותנים תשובה מספקת לשאלה למה יש לזברה פסים. והנה, בשנים האחרונות הוצעה תשובה מעניינת, שנראית טובה יותר מכל התשובות האחרות.

במישורי הסוואות של אפריקה, שם חיות הזברות, חי זבוב קטן ועוקצני הנקרא "צה-צה". זבובי הצה-צה עוקצים חיות ובני אדם ומוצצים את דמם. חלק מן הזבובים הללו נושאים טפילים קטנים, הגורמים למחלה קשה. מחלה זו נקראת "מחלת השינה": אנשים החולים בה הופכים עייפים מאוד, הם מאבדים את תיאבונם ושוקעים בתרדמה הנמשכת ימים ושבעות, עד שהם מתים. גם פרות וסוסים החולים במחלה זו מתים. והנה, חוקר אחד שחקר את זבובי הצה-צה שם לב, שהם אינם עוקצים את הזברות. החוקר הסקרן צבע זברות בלבן, בשחור ובגוונים שונים של חום ובז' – וכולן נעקצו על-ידי הזבובים הטורדנים. לכן הסברה המקובלת ביותר היום היא שדגם הפסים מבלבל את זבובי הצה-צה: הם אינם מבחינים בזברות ואינם עוקצים אותן. החוקרים אומרים, שהבררה הטבעית הותירה בחיים זברות מפוספסות, שלא חלו במחלת השינה, ואילו אלה שלא היו מפוספסות חלו במחלה ומתו. וכך נותרו במהלך דורות רק זברות מפוספסות.

ומה השימוש המעשי בתגלית זו? בכמה שמורות טבע באפריקה צבעו את רכבי הספרי בפסים שחורים ולבנים. בדרך זו אולי לא יעקצו זבובי הצה-צה את הנוסעים ברכב הספרי.